

Informasjonsskriv nr. 7

Bruk av tester, kartleggingsverktøy m.v.

(1.9.2017)

Dette informasjonsskrivet oppsummerer kommisjonens erfaringer med de sakkyndiges bruk av tester og kartleggingsverktøy, og gir noen anbefalinger om bruk av tester og kartleggingsverktøy i de sakkyndiges arbeid.

Bakgrunn og erfaringer

*De sakkyndige skal gi oppdragsgiver og parter et faglig perspektiv og dermed **bidra** til at saken blir tilstrekkelig opplyst i forbindelse med de vurderinger og beslutninger som skal fattes vedrørende barnet. Barnesakkyndig kommisjon skal **vurdere** rapporter fra sakkyndige i barnevernsaker før de legges til grunn for vedtak om tiltak etter barnevernlovens kapittel 4.*

Det går fram av de veiledende retningslinjene for sakkyndig arbeid i barnevernsaker at testing kan være hensiktsmessig som en del av en utredning. Tester, inventorer eller selvrapporteringsskjema kan inngå i en helhetlig analyse og vurdering av saken. Ofte vil det foreligge slik informasjon fra Pedagogisk Psykologisk Tjeneste (PPT) eller Psykisk helsevern for barn og unge. Når det gjelder den voksne kan det foreligge relevant informasjon fra NAV eller spesialisthelsetjenesten.

Det går videre fram av retningslinjene at den sakkyndige skal gi opplysninger om det aktuelle instrumentet til den som utredes i forkant av testingen, som f.eks. formålet med det og bruken av opplysningene. Etablert teori og metode og oppdaterte versjoner av aktuelle tester med siste normering skal benyttes. Når utredningsinstrumenter anvendes skal den sakkyndige følge de fastsatte retningslinjer for administrasjon, gjennomføring og tolkning. Den sakkyndige tolker alle data fra intervjuer eller instrumenter, så vel som ethvert spørsmål om datas reliabilitet og validitet, med forsiktighet og strenghet. Testsituasjon og eventuelt påvirkning dette har hatt for resultater og påfølgende tolkning, beskrives i den skriftlige rapporten.

Det er kommisjonens erfaring at en del sakkyndige i liten grad begrunner valg av utredningsinstrument. Det samme gjelder en kortfattet beskrivelse av instrumentet og eventuelle begrensninger. Mange sakkyndige modifierer og tilpasser de etablerte prosedyrer for bruk av ulike standardiserte metoder, men ikke alle redegjør for dette og de konsekvenser det har for bruk av resultatene.

Anbefalinger

Den sakkyndige bør beskrive og begrunne valg av tester og utredningsinstrumenter, slik at leseren forstår hvordan den sakkyndige tenker. For eksempel hvis den sakkyndige mener det er gode grunner til å foreta en evnevurdering eller annen vurdering av en forelder, eller hvis det er et spørsmål om en forelders evner, og den sakkyndige ikke gjør en evneutredning, bør det beskrives hva som ligger til grunn for dette valget.

Det forventes at den sakkyndige kjenner til gjeldende retningslinjer for bruk av tester og anvender disse i sine vurderinger.

Dersom det ved vurderingen av psykisk helsetilstand fremkommer en fungering eller symptomer som kan tyde i retning av en psykisk lidelse, kan det være relevant å drøfte dette i rapporten, og eventuelt anbefale henvisning til videre utredning i spesialisthelsetjenesten (se for øvrig også informasjonsskriv nr. 8 om bruk av diagnoser i sakkyndig arbeid).

Den sakkyndige bør drøfte betydningen av test/kartleggingsresultatet i forhold til barnets omsorgsbehov eller foreldres omsorgsutøvelse, sett i forhold til andre opplysninger i saken. Den sakkyndige må i tillegg være seg bevisst at det kan oppstå falske positive, så vel som falske negative ut fra den spesielle situasjonen personer er i under en utredning etter Lov om barnevern. Det kreves høy aktsomhet av den sakkyndige for å påse at de subjektive krenkelsene ikke blir større enn det som er uunngåelig for å få klargjort barnets situasjon.

Tester og kartleggingsverktøy bør kun anvendes der den sakkyndige finner dette nødvendig. Unødvendig bruk av tester for å gi rapporten mer «tyngde» og som ikke har en klar sammenheng med den sakkyndiges mandat bør unngås. Dersom den sakkyndige er i tvil om egen kompetanse til å benytte og tolke testen/utredningsinstrumentet, men likevel mener det er nødvendig for å opplyses saken, anbefales å drøfte med oppdragsgiver om denne delen av arbeidet kan utføres av en kvalifisert kollega, og resultatet innarbeides i rapporten som nevnt over.

Den sakkyndige bør utvise stor grad av forsiktighet med å modifisere de etablerte prosedyrer. Dersom den sakkyndige velger å gjøre dette, bør det fremkomme av rapporten hva modifiseringen har bestått i, begrunnelsen for denne og eventuelle konsekvenser for tolkningen og vurderingen.

Det anbefales å beskrive resultatene fra eventuelle testing/kartlegging i rapporten, framfor å vedlegge testprotokoller o.l. Når det gjelder eventuelle vedlegg til den sakkyndige rapporten vises til informasjonsskriv nr. 4. om bruk av vedlegg.